

María Antonia GARCÍA DE LEÓN:

Las Élités Femeninas Españolas, Queimada Ediciones, Madrid 1982.

La investigació sobre les èlites femenines espanyoles que ha dut a terme M. Antonia García de León és un bon exemple del dramatisme que assoleix, de forma més i més freqüent, la recerca sociològica, quan l'autor —i més sovint l'autora, per les raons que de seguida diré— experimenta la insatisfacció d'haver de moure's en categories de coneixement procedents d'una pràctica codificada i alhora totalment inadequada a l'objecte d'estudi.

En efecte, per estudiar les èlites femenines espanyoles, la investigadora parteix d'una relació de cent dones del segle xx que, segons una determinada revista, haurien format el grup femení de major influència social. A partir d'aquesta selecció, es donen una sèrie de dades relatives a la formació, el medi social, els estudis i les activitats professionals d'aquestes dones, dades a les quals se n'afegeixen d'altres de més generals (i qui negaria la seva utilitat per a conèixer la penetració de les dones en certs àmbits socials?) com, per exemple, el nombre de diputades a les Corts espanyoles, el nombre de candidates als escons presentades per cada partit, etc.

Establertes, però, les característiques biogràfiques de les components de la suposada èlite femenina, apareix el fet que, en realitat, es tracta no d'una èlite de dones sinó d'unes dones de l'èlite —social, i per tant fonamentalment masculina. Per aquesta raó queda en suspens el paper capdavanter que aquestes dones hagin pogut exercir, ja que majoritàriament són individus pertanyents, per naixement, a l'esfera del privilegi, i que, per tant, no llueixen amb llum pròpia, sinó que solen reflectir alguna llum masculina propera. Ens trobem, doncs, amb la impossibilitat d'avançar realment en el coneixement d'una èlite femenina que es defineixi com a tal; la feblesa del concepte inicial queda descoberta: ¿es pot parlar, realment, d'una èlite femenina i, si és així, en quins termes? A partir d'aquí, l'autora s'aplica a desmuntar la seva construcció anterior, a demostrar-nos

que era fonamentada en una fallàcia, a obrir, per tant, noves vies d'aproximació a un objecte d'estudi que queda, però, inexplorat, pendent de possibles tractaments futurs.

Plantejament audaç perquè descobreix totes les cartes, cosa tanmateix ben poc freqüent en la recerca; però plantejament habitual en els estudis fets per dones, com he dit més amunt, per la major tendència crítica en relació amb les formes ideològiques que sustenten les dades aparentment neutres. D'aquí ve la força amb què la temàtica ens envia a una revisió de les categories utilitzades, revisió que sovint acaba anorreant-les.

Queda, però, una qüestió: la negació dels objectes de coneixement establerts, que anem utilitzant a falta d'altres, és insuficient. Caldrà, d'una vegada, poder oblidar aquestes categories i la crítica immediata que susciten, i enfrontar-nos amb la construcció d'uns objectes sociològics sustentats per categories que puguem acceptar, que no ens facin vergonya.

MARINA SUBIRATS